

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ט"ז טבת תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות לו.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד סימן רפ"ח סעיף ב'. | לוח יומי מקוצר: עמוד ס"ה סימן רפ"ו/רפ"ז/רפ"ח.
מוסר: פרק י"ד וידוע שזכות התורה עד פרק י"ד ועל כן.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ב משנה ד' ואל תאמר' עד משנה ח.

הדף היומי בהלכה

האם מותר לשתות תה לפני הבדלה?

השקיעה; אך יעשה זאת באופן שלא יעבור על איסור התחלת סעודה בסמוך לזמן קריאת שמע ותפילת ערבית, וכגון שיעמיד 'שומר' (ראה שו"ע רלה, ב, ומשנ"ב יז). ויש אומרים שאסור להתחיל סעודה שלישית לאחר השקיעה. [שו"ע רצט, א, משנ"ב א, ושעה"צ ד; וראה ביה"ל ד"ה משתחשך; ביאורים ומוספים דרשו, 2; וראה שם, 3 ו-12]

לאחר שקיעת החמה בשבת, אסור להתחיל סעודת פת, או לאכול ולשתות שלא בתוך סעודה - למעט שתיית מים - עד לאחר הבדלה. ונחלקו הפוסקים בנוגע לתה וקפה ללא סוכר, אם דינם כמים; ויש שכתב שאף השותה תה עם סוכר, או מים ממותקים, אין למחות בידו. ויש אומרים שאם לא אכל סעודה שלישית לפני השקיעה, יאכל לאחר

הדף היומי בהלכה

מי שאמר בסעודה שלישית 'ברוך המבדיל' - האם רשאי להמשיך בסעודתו?

בתוך מחצית השעה לתחילת זמן קריאת שמע ותפילת ערבית; אך יש שנראה מדבריהם שאם כבר אכל סעודה שלישית קודם לכן, לא יתחיל לאכול (ראה שו"ע רלב, ג) בדקות אלו, ללא העמדת 'שומר' שיזכירנו לקרוא קריאת שמע ולהתפלל, ויש מהם שמקל למתפללים ערבית במנן קבוע. [שו"ע רצט, א, ושעה"צ ח; ביאורים ומוספים דרשו, 7 ו-13]

המתחיל סעודת פת בשבת לפני שקיעת החמה, רשאי להמשיך בסעודתו אף לאחר צאת הכוכבים. ואף אם אמר באמצע סעודתו "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ועשה מלאכה, רשאי להמשיך בסעודה; אך במקרה זה, ספק אם יאמר 'רצה' בברכת המזון. ונוהגים להתחיל סעודה שלישית אף בדקות הסמוכות לשקיעה, למרות שהן

הדף היומי בהלכה

מי שהתחיל לאכול עוגה בשבת לפני השקיעה - האם רשאי להמשיך?

וברכת המזון, דינו כאילו התחיל סעודת פת, ורשאי להמשיך באכילתו לאחר השקיעה, כאמור לעיל; ויש אומרים שרק אם מקיים באכילה זו את מצות סעודה שלישית (ראה שו"ע רצא, ה), נחשבת אכילתו כסעודת פת, כיון שהיא משמשת כאחת מסעודות השבת והשבת 'נמשכת' יחד עמה עד לסיימה. [שו"ע רצט, א-ב, משנ"ב ה, ז, רח, ושעה"צ יז; ביאורים ומוספים דרשו, 14]

האוכל ושותה בשבת לפני שקיעת החמה, שלא בתוך סעודת פת, עליו להפסיק מיד עם שקיעת החמה, עד שיבדיל במוצאי שבת. אך אם אוכל אז מיני מזונות, כגון עוגה, נחלקו הפוסקים: יש אומרים שדינו כאוכל פירות וכל מאכל אחר, וחובתו להפסיק מיד עם השקיעה. יש אומרים שכיון שאילו קבע סעודתו עליהם היה צריך לברך 'המוציא'

הרבי מבעלזא העיף שוב מבט של חיבה על התפוזים, ואמר לאשה בקצרה: "אין לך צורך ברופאים... שובי לארץ הקודש, כי ישועתך קרובה ועוד תזכי בבנים, נכדים וגם נינים!"

האשה שהגישה קוויטל עם תפוזים מארץ ישראל וזכתה לישועה

פירות מארץ ישראל...

אך שמע הרבי את הדברים, מיד נעור משרעפיו וקם מלא קומתו. הגבאים התפלאו, המקורבים תמהו, אך הרבי הסביר בפשטות: "אני קם לכבוד אשה שהגיעה מארץ ישראל, טרקלינו של מלך; אני קם לכבוד פירות ארץ ישראל שהגיעו בצל קורתך", והחל ללטף בחיבה את התפוזים... דקות ארוכות התבונן הרבי בתפוזים הכתומים, לא הסיר את ידיו מלחבב את התפוזים היקרים. תפוזים מארץ ישראל... אחר כך קרא את הכתוב בפיתקא, עיניו נחרשו קמטים לנוכח צערה של האשה, אך אז העיף מבט מחבב שנית על התפוזים ואמר בקצרה: "אין לך צורך ברופאים... שובי לארץ הקודש, כי ישועתך קרובה ועוד תזכי בבנים, נכדים וגם נינים!". לנוכח הברכה הנחרצת, חזרה האשה לאחור, ועשתה את מלוא הדרך בחזרה לארץ הקודש לארץ ישראל, אפילו בלי לקפוץ לביקור אצל רופא בווינה הגדולה. ואכן ברכתו של הרבי התקיימה במלואה, וביתה התמלא במצולות של ששה ילדים, שהקימו דור ישרים מבורך. ואף סיפור זה שמענו מאחד מיוצאי חלציה, הרה"ג רבי מנחם קליין שליט"א, רבה של פרנקפורט. (מתוך הספר החדש פניני פרשת השבוע)

אחת המשפחות החשובות בירושלים של לפני כמאה שנים היתה משפחת קליין. שנים ארוכות של נישואין חלפו על הזוג הצעיר בהמתנה מאכזבת לזרע של קיימא, ולאור שרותי הרפואה הנחשלים שהיו בארץ באותם ימים, החליטו בני הזוג כי האשה תנדוד לווינה הגדולה שהיתה מרכז רפואי בינלאומי מפותח, ותדרוש ברופאים המומחים שם, אולי בעזרתם תזכה בישועה לה הם כה נכספים... כשיצאה את ארץ ישראל, הצטיידה במעט מזון וקצת פירות כצידה לדרך. הדרך היתה ארוכה ומייגעת, ועוד לפני שהגיעה לרופאי וינה הגדולה, עברה דרך העירה ראצפערט, בה שכן באותה עת הרה"ק רבי יששכר דב מבעלזא זי"ע, שנודע כצדיק נגבד ופועל ישועות. על אתר החליטה לסטות מהתוכנית הראשונית, ולמהר לביתו של הרבי, להזכיר את מצוקתה בפני הצדיק. לפני שנכנסה אל הרבי, כתבה פיתקא כמקובל, בה הזכירה את שמה וצערה הגדול, על ישועת הילדים המתעבת. אמנם נהוג לצרף לפיתקא דמי פדיון נפש, אך כיוון שבאה ממרחק והתמודדה עם הוצאות הדרך הגבוהות - כבר לא היתה הפרוטה מצויה בכיסה. לפיכך, כשנכנסה לפני הרבי והגישה את הפיתקא, הוציאה מאמתחתה כמה תפוזים שהביאה מארץ ישראל, וציינה כי הגיעה מארץ הקודש, ובמקום דמי פדיון היא מגישה לרבי מנחה מקורית -

חובותיו הכבדים של הגר"ח קנייבסקי, והספר המסתורי של הגראי"ל שטיינמן

השיחה השבועית עם עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן הסוקר בקצרה את התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון שיראה אור השבוע אי"ה

יעקב א. לוסטיגמן

והיה יוצא עם קבוצה של חברים מבני עדות המזרח לשמוע על הליכותיהם וגדולתם של מאורי המזרח. הרב אלבז מספר גם על מקרה שאירע לפני יותר מחמישים שנה, כשחברו מהישיבה טען באוזניו: "אתה מחזן כמו תרנגול". השבוע הבאנו גם עדויות מכלי ראשון, מבתו של הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל שהעידה כי היא נרתעת מחתולים עד היום בגלל תיאור הגהינום ששמעה בילדותה מפיו של אביה, ונספר גם על הפעם בה שבר רבי אהרן קוטלר סט יקר מאוד של כלי פורצלן, בעת שהיה במצב של 'ריתחא דאורייתא'. נביא מדבריו של הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א על יהודים שיש להם "פנים של שבת", וכמו כן נביא סקירה של מאורע שטלטל את היהדות הנאמנה לפני שנים רבות, כשלארשונה פורסמו תמונות שחף בראש חוצות, עד שיצאו גדולי הרבנים למערכה בעניין זה, והגרש"ז אוערברג אף הודיע כי ייצא בעצמו לפעול, גם אם יעמוד בפני סכנת מאסר. נספר גם מה היתה עמדתו של ראש ישיבת חברון הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא, בדבר השאלה האם בחורים מהישיבה צריכים לצאת ולהתיז צבע על התמונות הלא צנועות. כל אלו ועוד, יופיעו בעז"ה בעלון השבועי, ומכאן תצא הקריאה: הביאו את הברכה לביתכם, רבים ניסו והודו כי העלון המיוחד היוצא לאור ע"י 'דרשו', מאפשר להם לנהל את שלחן השבת ביד רמה, לומר דברי תורה משובבי לב, ולתבל אותם בסיפורים מחזקים ומרוממים החורטים את רישומם הכביר בלבות הילדים הרכים, ומחנכים אותם לתורה וליראת שמים.

כמידי שבוע, גם השבוע מביאים אנו את השיחה השבועית עם עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן, המספק לנו סקירה קצרה ותמציתית על התכנים המיוחדים שיראו אור השבוע בעז"ה בעלון השבועי. "נספר השבוע על הספר המסתורי שהחביא מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל בארון הספרים שלו, ושהיה מסתיר אותו כל אימת שמאן דהו נכנס לביתו בעת שלמד בו. "נביא השבוע גם סקירה רחבה על 'החובות הכבדים' שמרן הגר"ח קנייבסקי שקוע בהם, וגם נצטט מדברי תשובתו למי ששאלו פעם האם כדאי לו ללמוד שמונה דפי גמרא ביום כמו שעושה רבנו בעצמו, או שמא עדיף להימנע מכך. "עוד נספר השבוע בעז"ה על הגאון מטשעבין זצ"ל, שגזר על עצמו שלא לפסוק בהלכה מאז שעלה לארץ הקודש, ובכל זאת, כשהיה בכך משום הפרשתם של יהודים מאיסורי תורה, אזר כגבר חלציו ולחם במלחמתה של תורה. בין היתר נספר על החקירה המעמיקה שחקר יהודי מסוים שטען כי מצא פטנט גאוני להדבקת נייר הסיגריות עם דבק שאין בו חשש חמץ כביכול, ומה שציווה עליו לאחר ששמע את טיבו של הפטנט המיוחד. נביא מדבריו של מגיד המישרים הרב קובלסקי, שהקדיש הפעם את המאמר שלו לנושא תוספת שבת, והישועות הגדולות שסגולה זו גרמה להן. נספר את סיפורו של הגאון רבי ראובן אלבז, שבצעירותו למד בישיבה אשכנזית,

לפני שבירך הסתכל רבי אביגדור זצ"ל על הפרי במבט של הערכה כאילו היה זה אתרוג מהודר... ואחרי שטעם קצת הוסיף: "אי, אבא! כפי שאמרת, כך זה באמת! מתנה נפלאה וטעימה כל-כך...!"

איך היה רבי אביגדור מילר זצ"ל אוכל תפוח, ועל מה היה רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מעניק פרס לבנותיו | לקט עובדות ופנינים מתוך הקונטרס הנפלא 'פירות הילולים' על ענייני ט"ו בשבט

העץ, הברכה מקבלת משמעות אחרת. "המעוניין להתחזק באמונתו, עליו לעשות עסק במרכות הנהיג. אם היינו מברכים מאה ברכות ביום עם מעט התבוננות, היינו נפגשים עם הקב"ה פנים אל פנים. אנו ממחרים כל הזמן, בולעים את מה שאוכלים ואין לנו אפילו דקה להתבונן על המאכל ובכל הקשור לאכילה."

סוד השימוש הנכון בפרוסת לחם

מצאנו אצל יצחק אבינו ע"ה שביקש מאכלים טעימים במיוחד כהכנה רוחנית למסירת ברכה. כתב הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל (תפארת שמשון, בראשית): "כדי לברך באופן מושלם נדרשת תחושת קירבה להשי"ת, והאכילה היא אמצעי מעולה להשיג זה. בשעת האכילה ניתן להכיר עד כמה שהקב"ה דואג לטובתנו ואוהב אותנו, שהרי הוא מחייה אותנו באמצעות כל המאכלים, ואף הוסיף להם טעמים משמחים להנאתנו. האוכל הוא צוהר שדרכו אפשר להכיר את חסדו ית' ואת אהבתו הגדולה אלינו.

"כאשר אדם אוכל פרוסת לחם, קיימת אפשרות שהוא רעב, חוטף את הלחם ואוכל. הלחם טעים לו, ובזה נגמר הענין - 'מעשה בהמה' ממש. לעומת זאת, ניתן לקחת את אותה פרוסת לחם ולהתענג על ה'! להגיע על ידה לדיקות מרוממת בהשי"ת... אותה פרוסה יכולה לגרום לאדם להיות דבוק לשכינה, או להיות דבוק לשפלות ולריקנות. סוד השימוש הנכון באוכל הוא לא לחוטפו במהירות, אלא לעצור לרגע לפני שאוכלים... לחשוב קצת... לברך במתינות מילה במילה ורק אחר כך לאכול.

"כשלוך בידו שתיה יעצור לרגע ויחשוב: 'מדוע נתן לי הקב"ה הנאה זו? ודאי כדי שארגיש את טובו ואודה לו', ויאמר: 'תודה רבה רבש"ע שבראת את השתייה המרווה הזו! הרי אם לא אשתה אוכל למות ח"ו'. רבש"ע, המשקה שבראת בשבילי טעים מאד, קר ואפילו מוגז... אתה דאגת כל כך להנאה שלי. למה זה מגיע לי?... הרי זה רק החסד העצום שלך ואהבתך הגדולה אלי'."

"מתוך רגשות אלו של הודיה להקב"ה ו'להתענג על ה' מברך היהודי 'ברוך אתה ה'... שהכל נהיה בדברך'. רגע זה הוא רגע של התעלות של דביקות אשר יכול להביא את האדם לפסגת הקדושה. האדם הפך את הנגע לענג - התענגות על ה'! @ "אוכל של גן עדן"

"הבעיה שלנו היא שאין לנו זמן לעצור ולהתבונן. אין לנו זמן אפילו לבטא כל מילה במתינות, אנו בולעים את המילים, אומרים במהירות את הברכות ומושיטים את האוכל ישר לפה. ואחר כך שואלים 'למה אני לומד ואיני מבין - לומד ושוכח? מדוע אינני זוכה לכיין בתפלה? מדוע אני כועס ולמה אין לי הצלחה בחיים?' - כי החיים שלנו אינם חיים עם השי"ת! היצה"ר 'גונב' מאתנו את הרגעים הנעלים האלו ואת הקירבה הנפלאה להקב"ה שהיה באפשרותנו להשיג. אותה פעולה של אכילה שבכוחה לרומם אותנו לפסגות נישאות, הופכת לפעולה של תאוה, של שפלות, ללא שום תוכן - שוכחים את ה', וחושבים רק על המאכל הערב לחיך.

"ענין האכילה הוא אחת מה'פינות' המוזנחות ביותר בעבודת ה'. אם היינו מברכים ברגש הראוי, האוכל היה מעלה אותנו למרומי הקדושה והקרבה לה'. על ידי הברכה וההודיה לה', המאכל מתהפך לאוכל של גן עדן, השולחן נהיה כמזבח והמאכלים מאכלים קדשים. על אכילה כזו נאמר (יחזקאל מ"א) 'זה השלחן אשר לפני ה'!"

נכדו של רבי אביגדור מילר זצ"ל תיאר פעם את האופן בו סבו אכל תפוח: "לפני אמירת הברכה הוא הסתכל על הפרי במבט של הערכה, כמי שמתחיל על אתרוג מיוחד בהידורו, והכריז (באדיש): "רבונו של עולם, איזה תפוח נפלא יצרת! איזה תכנון מופלא! האריזה העמידה נגד מים מראה על חכמתך האדירה! היופי של הצורה והצבע שלו - כל כך מושך ומשמח את הלב ... אפילו הוספת ניחוח נעים המעורר את התיאבון. כמה אהבה וחסד ניכרים מכל זה! ולחשוב שאתה בראת תפוח זה במיוחד בשבילי! איזו נדיבות! איזו אהבה...! איך אוכל אפילו להתחיל להודות לך על זה?"

"אחרי הקדמה זו הוציא מפיו את מילות הברכה, כל מילה ברגש של הכרת טובה מוחשית לנוכח בוראה של יצירה אומנותית מרהיבה זו. ואחרי שטעם קצת מהפרי הוסיף: 'אי, אבא! כפי שאמרת, אכן כן הוא באמת, מתנה נפלאה כל כך טעימה...!"

"צריך לדבר על זה עם הילדים"

בספרים הקדושים מבואר שענין אכילת פירות בט"ו בשבט הוא כדי להכיר בטובו הגדול של הקב"ה שהמציא פירות רבים ומגוונים להנאתנו ולתועלתנו, אף שרובם אינם הכרחיים כלל והיה אפשר להסתדר באופן מעולה בלעדיהם. לכן, כאשר מתחדש השרף באילנות, שהוא התחלת צמיחת הפירות של השנה החדשה, עלינו להודות להשי"ת על כך, ועל כל המציאות המופלאה של הפירות שהמציא, והודיה זו פותחת את השערים לשפע של ברכה לפירות ולעולם כולו. הרב מילר זצ"ל היה אומר: "בט"ו בשבט, כאשר שמים את הפירות על השולחן, יש לדבר עם הילדים על כל זה [על החסד הנפלא של ה' שמתגלה על ידם]. אף אם זה לא יכנס ללבם מיד, זה יזרע זרע בלבם, שיגדל ביחד איתם, ובסוף יתפתח לגן מרהיב של הכרה בטוב ה'."

והגה"צ ר' שלמה וולבה זצ"ל כתב: "צריך להראות לילדים את היופי שבעולם, ויתכן שאין אנו עושים זאת מספיק. אין צורך ללכת רחוק כדי להראות את היופי הנהדר שבבריאה. הרי פירות יש לכלול בהישג יד, ופרחים אפשר למצוא בכל מקום, בין פרחי בר ובין פרחים שיד אנוש טיפחה אותם. היופי של העולם נמצא סביבנו בכל צעד ושעל, צריך רק לפקוח את העיניים של הילדים. כמובן שאם ההורים בעצמם אינם רואים, אם עיניהם אינן פקוחות, לא יוכלו להראות את זה לילדים. אבל יהיה מצער מאוד מבחינה רגשית אם ילד יגדל עם מטען דל של הכרה זו. ההתבוננות בנפלאות הבריאה - פירושה לראות את האמונה, והאמונה צריכה להיות עשירה.

"להתבונן בטעם ובצבעים"

"ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל סיפר לי פעם, מוסיף הרב וולבה, "שהוא הסביר לבנותיו שהקב"ה משגיח בעולם, והיה נותן להן פרס, כסף כיס כלשהו, כאשר הן היו מצביעות לפניו על דבר שרואים בו את ההשגחה. על ידי כך היה מעודד אותן להתבונן סביבן, ולראות את ההשגחה. הבנתי מדבריו שהוא חונך את בנותיו בגיל צעיר מאוד לעניין הזה.

"אין צורך לחפש נסים גדולים כדי לראות את הקב"ה - כשמודים ומשבחים מתוך התבוננות במה שמקבלים, אפשר 'לראות' את הבורא, לדוגמא: כשלוקחים פרי כלשהו לאכול ממנו אפשר להתבונן בטעמו, בצבעים שלו, ובקליפה ששומרת עליו. כמו כן ניתן להמשיך ולהעמיק בעובדה שלכל פרי יש סגולות אחרות וויטמינים אחרים. כשניגשים מתוך מחשבות אלו ומברכים 'בורא פרי

"על איזה מהן יברך תחילה" - סיכום תמציתי של דרגות הקדימה לברכה

ההזכרה בתורה. (ז' העץ: ח) 'האדמה'. (ט) 'שהכל'. בשני מאכלים השווים בברכתם ובחיבתם, יש להקדים אחד מהם לפי סדר דרגות אלו: (א) שָׁלֵם. (ב) חביב. ובכל פירות העץ והאדמה (דרגות ה-ח לעיל) יש להקדים את החביב; וספק אם השָׁלֵם קודם לחביב.

[משנ"ב ריא, לה ושעה"צ ה; ביאורים ומוספים דרשו, 13, 31 ו-32]

(א) פת לפי סדר זה - חיטה, שעורה, כוסמין, ושבולת שועל ושיפון (שני האחרונים שווים בחשיבותם). (ב) מאפה 'מוזנות', לפי הסדר הנ"ל. (ג) תבשיל 'מוזנות', לפי הסדר הנ"ל. וראה לעיל לענין אורז. (ד) 'הגפן'. (ה) 'העץ' משבעת המינים, לפי סדר הזכרתם בתורה. (ו) 'האדמה' משבעת המינים; ויש אומרים שאם 'העץ' וה'האדמה' משבעת המינים שווים בחביבותם, יש לנהוג לפי סדר

קודם שנכנסו רבי ברוך בער ואורחו הגדול אל החדר, נקט רבי אריה לייב גרוסנס בצעד נועז ביותר: כשראה שאין איש צופה במעשיו, ירד על רצפת החדר והשתחל פנימה תחת המטה...

"והר סיני עשן כולו" | לקט מיוחד מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א שיפורסם אי"ה מחר ב'לקראת שבת'

נהג החפץ חיים בין השעה 11:00 ל-12:00 לשבת עמנו ולשוחח על גדולי הדורות. באחד מאותם ימי ששי, סיפר לנו החפץ חיים סיפור שראה אצל רבו, הגאון הצדיק רבי נחומק'ה מהורודנא זצ"ל, כאשר היה נער צעיר. "כאשר היה הנער ישראל מאיר כבן חמש עשרה לערך, הבחין ברבי נחומק'ה שבכל חצות לילה הוא נעלם, הולך וחוזר אחרי שעה בערך. 'יום אחד', סיפר החפץ חיים, 'החלטתי להתחקות אחריו לראות מה מעשהו. הלכתי אחריו ממרחק, והצלחתי לראות שהוא הולך עד לבית הכנסת המרכזי, מוציא מפתח מכיסו, נכנס להיכל וסוגר אחריו את הדלת. למחרת בלילה, התפללתי מעריב באותו בית כנסת, ולאחר התפילה פניתי בזהירות לעזרת הנשים, שם טמנתי עצמי תחת אחד הספסלים..."

(הסיפור המלא מחר ב'לקראת שבת':
הצטרפות לחצו כאן או השיבו למייל זה 'צריך')

בעת שהגיע הגאון רבי שלום אישישוקער זצ"ל לבקר בבית ידידו ורעו מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', ניצל הגאון רבי אריה ליב גרוסנס זצ"ל, תלמיד ישיבת קמניץ דאז ולימים ראב"ד בלונדון, את ההזדמנות: הוא שיער בדעתו שמכיוון ששני הידידים נמנו על תלמידיו הגדולים של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, מן הסתם שיחתם תעסוק אודותיו, וחשקה נפשו לשמוע את תוכן השיחה.

קודם שנכנסו רבי ברוך בער ואורחו הגדול רבי שלום אל החדר, נקט רבי אריה לייב בצעד נועז ביותר: כשראה שאין איש צופה במעשיו, ירד על רצפת החדר והשתחל פנימה תחת המטה... וכך, בדומיה מחלטת, ציפה לשמוע את שיגם ושיחם של שני גדולי עולם אלו.

לימים, שח רבי אריה לייב כי כפי ששיער כך היה. מיד כשנכנסו שני הגדולים, ביקש רבי ברוך בער מאורחו: "סיפר נא דבר מהחפץ חיים". רבי שלום נענה וסיפר: "בכל יום למדנו עם החפץ חיים עד השעה 12:00 בצהריים. ביום ששי,

הם חשו שהגיליון התגלגל אליהם במכוון, כדי להאיר את עיניהם בסגולה הבדוקה והמנוסה גם כאשר כל הסיכויים אבדו מזמן, והם החליטו לנסות...

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א בסיפור מופלא על שתי מודעות שהעניקו שתי מתנות | מתוך גיליון 'לקראת שבת' שיפורסם מחר אי"ה

למרות גודל הניסיון. אחרי כמה שבועות התגלגל לידיהם גיליון העוסק ב'תוספת שבת', בו נכתב בשם האר"י הקדוש כי 'תוספת שבת' והפצת מעלתה, היא סגולה גדולה לפקידת עקרות ולישועות בזרע של קיימא. הם חשו שהגיליון התגלגל במכוון לידיים שלהם, כדי להאיר את הסגולה הבדוקה והמנוסה, גם כשכל הסיכויים אבדו מזמן...

הם החליטו לנסות, וירדו לפרטים הקטנים, איך מצליחים להיכנס לשבת ברוגע. אחרי דיון ממצה, יצא מתחת ידם דף קטן בו נכתב: 'החל מהשבוע, מקדימים קניות ליום רביעי. כל הניקיון עובר ליום חמישי, וכל הבישולים לקירור - עוברים לחמישי בערב. להשאיר ליום ששי רק ניקיון סופי ובישולים אחרונים!' - רשמו ותלו על המקרר...

(הסיפור המלא מחר ב'לקראת שבת':
הצטרפות לחצו כאן או השיבו למייל זה 'צריך')

זְכוּר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת... (שמות כ, ז)

את הסיפור הבא שמענו מבעלי המעשה, משפחת כהן מבני ברק. לולא שמענו אותו במו אוזנינו מפייהם, היינו חושבים כי מדובר בהגזמה. אך עם עובדות קשה להתווכח. ומעשה שהיה כך היה:

במשך שנים רבות, המתינו הרב י' כהן וזוגתו לזרע של קיימא. כותבים את זה במשפט אחד, אך קשה לתאר, ואולי בלתי אפשרי, מה זה אומר שנים רבות של המתנה לישועה, של רצון בוער ואכזבות שמתגלגלות בין האצבעות... לילה אחד התקשר אליהם אחד המומחים המובילים ובפיו בשורות קשות. "אני מצטער לבשר", אמר בקול מלא אמפתיה, "כי לפי הנתונים הנוכחיים, בדרך הטבע לא נראה שמשוהו יועיל. מצטער, מחזק את ידכם!", הוסיף לפני שסיים, מנסה לעודד את רוחם...

שבועות ספורים עברו בהפנמת המציאות החדשה, בהתחזקות באמונה וביטחון

קנין חכמה - פרקי אבות

ברדתו מן המטוס פנה הגר"י צדקה זצ"ל הישר אל תחנת הרכבת, התיישב באחד הקרונות והחל ללמוד בגמרא שהוציא באמתחתו, מבלי לשאול ומבלי לדעת כלל היכן עליו לרדת...

מיהר הרב כהרף עין ואחז במזוודה שהכילה את חפציו האישיים, טלית ותפילין ספרים וכיו"ב, מיהר לפתח וקפץ בזריזות, כשדלתות הרכבת היוצאת נסגרות מאחוריו.

"מאותו מאורע", סיפר לימים, "למדתי שני דברים: א. צריך ללמוד בלא שום דאגה, כי אז הקב"ה דואג לך שלא תאחר ולא תחמיץ מאומה. ב. יש לזכור תמיד לקחת עמך את המזוודה על תכולתה... גם כשתעלה לשמים אחרי מאה ועשרים, תדאג מראש שתוכל להביא עמך מזוודה מלאה מצוות ומעשים טובים." (אמונה שלמה)

ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון (אבות ג א)

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בנין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס פנה הישר אל תחנת הרכבת ועלה לאחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל ללמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן עליו לרדת כדי להגיע למחוז חפצו. הרכבת התחילה לנסוע וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בגרסה. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסויימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן מקום פלוגי. ענו לו: בדיוק כאן! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת תמשיך בדרכה.

"באותם ימים נכנס אלי אבא זצ"ל ואמר לי שהוא הולך עכשיו להביא לדפוס הגהות על אחד מספריו. אמרתי לו שגם לי יש הגהות למסור, והוא אמר שאשלח אותן על ידו..."

לו גם כי יש לי הגהות, ואמר לי שאמסרם לו. מסרתי לו, וזמן ההדפסה של ספר זה ארך כמה שנים, לא זמן שיגרתי.
 "אמר לי אבא זצ"ל: יודע אתה מדוע ארך זמן כה רב? - כי מסרתי אותם לי!
 "שאלתי - הרי לא שלחתי אותו למסור, רק אמרתי שגם לי יש הגהות? ענה לי אבא: בכל זאת, לא היית צריך לשלוח על ידי!"
 (דברי שיח)

כבר את אביך ואת אמך (שמות כ"ב)
 סיפר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א (בהקשר לשאלה שנשאלה לפניו בהלכות כיבוד אב ואם):
 "כשהדפסתי את ספר 'ארחות חיים' להרא"ש, הוצרתי לשלוח לדפוס את ההגהות על הספר, ובאותם ימים חליתי ושכבתי עם חום. נכנס אלי אז אבא זצ"ל, וסיפר לי שהוא הולך עתה למדפיס עם הגהותיו על ספר שלו. אמרתי

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

לאחר שעברו כמה שנים ולא אירע כלום לאותו בעל הבית, חשב ה'חפץ חיים' בלבו ואף אמר למכיריו: כיצד יתכן שאותו אדם לא נענש? והרי עונשו מבואר בתורה - "וחרה אפי" וגו'?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

של "יתום ואלמנה לא תענון" - "שהזירה התורה בזה שלא להקניטן או להכאיב לבן בשום מין צער, וענשו מפורש בתורה 'וחרה אפי והרגתי אתכם' וגו'. בהגהות 'באר מים חיים' כותב ה'חפץ חיים', שלפי רש"י (בפירושו לפסוק הנ"ל) משמע שאיסור זה לא נאמר דווקא על יתום ואלמנה, אלא על כל אדם שהוא אומלל, וכדברי המכילתא. וביאורים ומוספים מביאים בשם בנו של ה'חפץ חיים' הגאון רבי לייב, שלמעשה נהג ה'חפץ חיים' כדעה זו, והיה נזהר מאוד שלא לענות בדיבור קשה את העניים המחזרים על הפתחים, אף שהם מרגיזים לפעמים בדבריהם.
 עוד הביאו בעניין זה ביאורים ומוספים את המעשה שאירע בעירו של ה'חפץ חיים' בימי נעוריו - כפי שסיפר לחתנו הגרמ"מ זקס - באלמנה שהתגוררה בדירה שכורה ולא היה לה לשלם את דמי השכירות, ובעל הבית רצה להוציאה בעצם ימי החורף, וכיוון שלא רצתה לצאת - הסיר את גג הדירה, וכל אנשי העיר רעשו על השערוריה הזאת. ה'חפץ חיים' שמר את המעשה בלבו, ומכיון שעברו כמה שנים ולא אירע כלום לאותו בעל הבית, חשב בלבו ואף אמר למכיריו: כיצד יתכן שלא נענש אותו בעל הבית, והרי עונשו מבואר בתורה - "וחרה אפי" וגו'. אכן, כעבור עשר שנים נשמע קול בעיר כי כלב שוטה נשכו לבעל הבית הזה ומת ביסורים נוראים כעבור זמן לא ארוך.

בסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (פתיחה - לאווין סעיפים יד-טו) אנו למדים על עוד לאווין שעלולים לצאת מדיבור לשון הרע: (א) הלבנת פנים: אם גינהו כל כך עד שפניו מתלבנות, גם אם אין זה ברבים עובר על לאו של "לא תשא עליו חטא", הן במקום התוכחה וקל וחומר שלא במקום התוכחה; ואם היה זה ברבים - "כבר כרתוהו חז"ל מהעולם הבא ואמרו 'המלבין את פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'".
 מהו הגדר של "רבים" לגבי הלבנת רבים? האם צריך מניין לשם כך? בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים מה'חפץ חיים' להלן, שסתם "רבים" הם שלושה אנשים. ויש לדון אפוא האם גם המלבין עצמו הוא בכלל השלושה. הפרמ"ג כותב שהמלבין הוא בכלל השלושה, דהיינו שאם המלבין את פני חברו בפני שני אנשים נחשב שהמלבין פני חברו ברבים, ויש שכתבו שמלשון ה'חפץ חיים' כאן יש לדייק שאין המלבין בכלל השלושה.
 וכותב ה'חפץ חיים' בספר חובת השמירה - ומכל זה יתבונן האיש הנלבב עד כמה צריך להיזהר בדיבורו לחברו, בל יבוא להלבנת פנים אפילו בינו לבין עצמו, שהוא לא תעשה מן התורה, ובפרט בפני אחרים, שמצוי מאוד בחבורת אנשים שעוסקים בדברי שיחה, שאומר אחד על חבירו דבר דרך שחוק ומתלבנים פניו, ובדיבור קל אפשר שמאבד עולמו!
 (ב) לאו נוסף שעלול לעבור מי שמצער את חברו בסיפור גנותו, הוא הלאו

המוסר היומי

אדם שמרחיב שפתיו ומפקיר דיבורו... כמה תסתער נפשו כשיראוהו לעתיד לבוא שבמעט ימי חייו עבר בתמידות על כמה עשרות פרשיות בתורה

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

גם כן צריך ליזהר שלא לעבור על זה, וכל שכן כשהקב"ה הרחיב וביאר כל ענין וענין בפני עצמו, ועשה מזה כמה פרשיות וכמה סְדָרוֹת - בודאי צריך לחוס על כבודו של מקום שלא לעבור עליהן!
 ואדם שמרחיב שפתיו ומפקיר דיבורו לכל אשר יחפוץ, בודאי יעבור על כל דבר כמה אלפי פעמים, וכמה תסתער נפשו כשיראוהו לעתיד לבוא שבמעט ימי חייו עבר בתמידות על כמה עשרות פרשיות בתורה".
 [כבוד שמים, פתיחה]

"בדרך כלל, הרבה הקב"ה לדבר ולצוות לאדם שיהיה ישר וטוב, וזה כל מגמתו, ומזה יהיה לו נחת רוח, שאמר ונעשה רצונו. וזה לשון היתנא דבי אליהו: אמר להם הקב"ה לישראל, בני אהובי, כלום חסרתי דבר שאבקש מכם?! ומה אני מבקש מכם, שתהיו אוהבים זה את זה, ומכבדים זה את זה, ויראים זה מזה, ולא ימצא בכם עבירה וגזל ודבר מכוער, שלא תבואו לידי פסול לעולם.
 וכאשר יעשה האדם בהפכו, יהיה מזה צער להקב"ה. ואפילו אם היה אודות דיבורו של האדם רק מצוה אחת, שלא יעשה לחבירו שום היזק או צער, היה

”באחת הפעמים שהזדמנתי לבית מרן הגרי”ש אלישיב זיע”א, ראיתיו מסתובב אנה ואנה, פניו אדומות, והיה נראה כמי שאבדה לו מזוודה המכילה שטרות בעלות ערך של מיליון דולר לפחות...”

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט”א על כבוד התורה והשבת אצל מרן הגרי”ש אלישיב זיע”א

אלא שבעבור מו”ח, התורה הינה הרכוש היחיד עלי אדמות, הרכוש האמיתי. אם נעלם מזיכרונו לרגע מקומו של סימן בשו”ת מהרשד”ם, הוא חש כמי שאיבד רכוש יקר אשר לא יסולא בפז...

כבוד התורה חשוב מלימוד התורה לשיטת רבינו: כבוד התורה חשוב אף יותר מלימוד התורה (עיין מגילה דף ג’ ע”ב).

זאת למדנו מיחסו לכבוד השבת. לפני שנים רבות, נפרצה פירצה גדולה בחומת השבת בעיר פתח תקווה. פושע ישראל שכיהן בראשות העיר החליט לפתוח “קולנוע” בשבת, על אפס וחמתם של שומרי השבת די בכל אתר ואתר. כיון שפרץ פושע זה את הפירצה – החלה חומת השבת להסדק אף בערים אחרות.

הגאון רבי ברוך שמעון סלומון זצ”ל, שכיהן כמרא דאתרא, פתח בסדרת הפגנות סוערות שנמשכו תקופה ארוכה. שומרי התורה באותה עיר הפגינו מידי שבת בשבתו על הפירצה הנוראה בחומת השבת, גוּם נתנו למכים, ולחייהם למורטים. המאבק הקשה נתן אותותיו במהלכי הארץ הקדושה כולה.

רבינו נקט צעד נדיר באותה תקופה: הוא יצא בעצמו לשבות שבתו בעיר פתח תקווה ו... השתתף בהפגנה – דבר שמעולם לא עשה במשך כל ימי חייו עד אז. השתתפותו של רבינו באותה הפגנה עוררה הד עצום בעולם כולו, והזרימה כוחות מחודשים במאבק הקשה.

היו גדולי תורה שכלל לא הסכימו עם קיום ההפגנות. סבורים היו, שאין בכך שום דין של מחאה על פי הלכה. משום כך נשאלה השאלה קמיה רבינו: “הלמאי יצא מגדרו עד כדי כך? הלא יש גדולי תורה שסוברים כי אין בזה דין מחאה על פי ההלכה”.

נענה רבינו ואמר: “אכן אין כאן דין של מחאה, ואם הייתי מתייחס לזה כך לא הייתי יוצא למחות, אולם קיים כאן דבר שונה, יש כאן עקירת “כבוד השבת”, ועל כבוד השבת צריך להילחם בכל הכוחות”.

(מתוך ‘גדולה שימושה’)

כָּל הַעֵם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה (שמות יט, טז)

המהרי”ט במסכת קידושין, מאריך לפרט בדיני הקניינים. לאחר מכן הוא מוסיף עוד כמה מילים: “ובהאי שמעתא דצבורים היו לי דברים, ושכחתיים”.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט”א, חתנו של מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק”ל, מספר: שאלתי את פי רבינו, מדוע היה נצרך המהרי”ט לציין זאת, שהיו לו עוד עניינים לפרט ושכחם. מה יש בכך נפקא מינה בעבור הלומדים? השיב לי רבינו: “המהרי”ט כתב את הדברים כדי שיתפללו עליו... הוא חש בערכו העצום, שלא יסולא בפז, של כל חידוש שנשכח ממנו, וכאשר הפיץ בזמנו את ספרו ברבים, רצה לנצל את ההזדמנות כדי לבקש מהקונים את הספר שיתפללו עליו, שיחזור לזכור את החידושים, וכמו שמובא בגמרא (שבת ס”ז ע”א), באילן המשייר פירות, יצבענו בצבע אדום, כדי שיראוהו רבים ויבקשו עליו רחמים.

כך הוא גם בענייננו. המהרי”ט כתב את המשפט הנ”ל כדי שיבקשו עליו רחמים ויתפללו להקב”ה שישׁיב לו אבידתו”.

האבידה הגדולה

ממשיך חתן רבינו, הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט”א ומספר: באחת הפעמים שהזדמנתי לבית מורי חמי, ראיתיו מסתובב אנה ואנה, כשפניו אדומות והיה נראה כמי שאבדה לו מזוודה המכילה שטרות בעלות ערך של מיליון דולר לפחות. ריכוזו התגבר, והוא ניסה בכל כוחו להיזכר. מאמצי חיפוש האבידה היו מופלאים. תהיתי לפשר האבידה...

עד שנודע לי, שמו”ח מנסה להיזכר בסימן מסויים מתוך שו”ת מהרשד”ם! הלא כל התורה פרושה לפניו כשמלה, והוא מסוגל לצטט את ספרי רבותינו הראשונים והאחרונים כלשונם. כל שאלה שנשאלת לפניו נענית כהרף עין, כשכל דברי הגמרא, הראשונים והאחרונים ניצבים לנגד עיניו כאילו למד את דבריהם זה עתה. מה ממנו יהלוק, אם סימן אחד בשו”ת מהרשד”ם יעלם לרגע מזיכרונו? מדוע מאדימות פניו כל כך?